

Uhlí brávali vesničtí kováři, hamry i železárny

Na činnost uhlířů na Valašsku dodnes v regionu odkazují četné místní názvy.

Valašsko – Výroba dřevěného uhlí byla v minulých staletích rozšířena v lesích po celém Valašsku. Uhlí používali vesničtí kováři a dále také hamry a železárny, jelikož poskytovalo dostatečný žár k tavení kovů. Výroba dřevěného uhlí probíhala v milířích, které se nejčastěji stavěly přímo v lesích. Dodnes lze při toulkách po Beskydech narazit na lokality pojmenované Uhlisko, Na Uhlisku, Milíř, Popelář a podobně, které odkazují právě na činnost uhlířů.

Na výrobu uhlí je potřeba suché a bezvětrné počasí, proto nejčastěji probíhala od jara do podzimu. Uhlíři mívali rozdělaných několik milířů v různých fázích výpalu, aby stihli vyrobit co nejvíce uhlí za sezonu. Během práce uhlíři bydleli v jednoduchých přístřešcích přímo u milířiště, jelikož od zapáleného milíře nebylo možné odejít. Na uhlí se nejčastěji páliło dřevobukové, později i smrkové, poté, co začali lesníci v oblasti smrk hromadně vysazo-

vat. Dřevo muselo být dobře proschlé, a proto se chystalo už v zimě.

Samotný milíř tvořil takzvaný král, který v něm zajišťoval tah. Tvořil jej jeden kůl obložený suchým roštím či čtyři tyče tvořící komín vyplněný drobným palivem. Kolem krále se skládala naštěpaná polena, tak, aby vytvořila pravidelnou kupoli. Na ní uhlíři vytvořili plášť, skládající se z naskládané vrstvy drnů a mechu, omazané mokrou hlínou. Následně mohli milíř za-

pálit vsypáním žhavého uhlí do krále nebo kanálkem s roštím v jeho spodní části.

Pro výrobu kvalitního uhlí musel milíř pouze doutnat a ne se rozhořet naplno. Jeho pálení tak trvalo až několik dní, během nichž uhlíři stále milíř sledovali. Po ukončení pálení milíř ještě několik dní chladl, než uhlíři začali s jeho rozebíráním. Hotové dřevěné uhlí se z milíře vyhrabalo, odneslo v putnách a následně sypalo do pytlů, ve kterých se dopravovalo až k odběratelům.

Práce uhlířů byla hodně nebezpečná, milíř se mohl propadnout a pohltnit tak nepozorného uhlíře nebo hrozilo nebezpečí opaření od horkých vodních par, které z milíře unikaly. Výroba dřevěného uhlí začala postupně zanikat díky těžbě černého uhlí, v některých oblastech se udržela ještě do 40. let minulého století, ale po válce už milíře nahradily ocelové karbonizační pece.

Pavel Mašláň, Muzeum regionu Valašsko
Obr. Výroba dřevěného uhlí na Vsetínsku
(archiv Muzeum regionu Valašsko)